

MEDITERRANNE KEUKEN 60+

200 eenvoudige & gezonde recepten voor senioren
Met wekelijkse maaltijdplannen, voedings-
waarden & boodschappenlijst voor een lang, vitaal
vitaal leven

**Een liefdevol cadeau voor
gezondheidsbewuste senioren**

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1: Energiegevend Mediterraan ontbijt	15
1. Pittige kikkererwten- en kruidenpannenkoekjes.....	15
2. Gierstpap met vijgen en pistachenoten	16
	16
3. Spinazie- en feta-ei-muffins met zongedroogde tomaten	17
4. Gebakken polenta vierkantjes met geroosterde cherrytomaatjes	18
	18
5. Zachte roerei met gerookte zalm	19
6. Avocado- en wittebonentoast met citroenschil	19
7. Mediterrane ontbijtcouscous met rozijnen	20
8. Ontbijtbruschetta met sardines en tomaten.....	20
9. Kaneelquinoa ontbijtkom met granaatappel.....	21
10. Warme linsensalade met gepocheerd ei en spinazie	22
11. Gegrilde polentakoeckjes met ricotta	23
12. Turkse menemen met courgette en dille	23
13. Ontbijt hash met gerst, appel en rozemarijn	24
14. Zachtgebakken freekeh-pap met abrikozen	25

15. Gebakken tomaten en aubergine met gepocheerd ei	25
16. Wortel-tahin ontbijtmuffins	26
17. Armeense bulgur en peterselie omelet.....	27
18. Volkoren crêpes met dadelpasta	28
19. Pittige pap met gebakken boerenkool	28
20. Frittata met kruiden en eiwit en artisjokken	29
HOOFDSTUK 2: Verse en aromatische salades	30
21. Salade van erfstuktomaten en burrata	30
22. Geroosterde bieten- en sinaasappelsalade	31
23. Kikkererwten-komkommersalade met munt	32
24. Gegrilde courgette- en fetasalade.....	32
25. Salade van venkel, bloedsinaasappel en olijven	33
26. Rucola, peer en geitenkaassalade	34
27. Tahinsalade met geroosterde wortelen en courgette	34
28. Watermeloen-, feta- en muntsalade	35
29. Knapperige radicchio- en witlofsalade	36
30. Verse tomaten-, komkommer- en kruidensalade	36
31. Gegrilde perzik-burratasalade met rucola	37
32. Boerenkool-quinoasalade met geroosterde pompoen	38
33. Citrus avocadosalade met verse koriander	39
34. Salade met geroosterde aubergine, cherrytomaatjes en gerst	39
35. Griekse salade met fijngesneden romaine sla en feta	40
36. Gebakken champignons en farrosalade	40
37. Salade van geschaafde spruitjes met kappertjes	41
38. Tomaat- en witte bonensalade	42
39. Geroosterde zoete aardappel- en zwarte olijvensalade	42
40. Mediterrane koolsalade met olijfolie	43
HOOFDSTUK 3: Lichte lunches en middagmaaltijden	44
41. Gegrilde kip met citroenkruiden.....	44
42. Gebakken kabeljauw met tomaten- en kappertjesrelish.....	45
43. Aubergine- en kikkererwtenstoofpot.....	46
44. Kalkoengehaktballetjes met lichte tomatensaus	46
45. Ei-aardappelfrittata met zongedroogde tomaten	47
46. Paprika's gevuld met bruine rijst en linzen	48
47. Gierstschotel met olijven en zongedroogde tomaten	49
48. Spaghettipompoen met basilicumpesto	49
49. Kikkererwten- en fetaburgers met gemengde salade.....	50

50. Gegrilde groente- en halloumi-spiesjes	51
51. Salade met gebakken tonijn en rucola	51
52. Wrap met geroosterde groenten en hummus	52
53. Pitabroodjes gevuld met falafel	53
54. Gegrilde garnalen- en avocadosalade	53
55. Kom met geroosterde bloemkool en kikkererwten	54
56. Portobello champignons gevuld met spinazie en feta.....	55
57. In olijfolie gepocheerde zalm met venkel.....	56
58. Gegrilde auberginerolletjes met kruidenricotta.....	57
59. Artisjok- en preigratin met Parmezaanse korst.....	57
60. Kip- en groenteschotel.....	58
HOOFDSTUK 4: Vis- en zeevruchtengerechten	60
61. Gebakken Branzino met citroen, kruiden en gesmoorde spinazie	60
62. Kabeljauw met kurkuma en couscous.....	61
63. Gegrilde octopussalade met venkel en citrusvruchten	62
64. Mediterrane zalm in papillote.....	62
65. Gebakken makreel met geroosterde aubergine	63
66. Krokante calamari op rucola	64
67. Gebakken tong met kruiden-yoghurtsaus.....	65
68. Gegrilde zwaardvis met tomaten-komkommersalsa	65
69. Zeevruchten- en kikkererwtentoefpot.....	66
70. Gegrilde forel met walnoot-knoflookcharmoula	67
71. Gepocheerde schelvis met tomaat en kappertjes	68
72. Kreeftenstaarten met knoflook-peterselieboter	68
73. Geroosterde heilbot met asperges.....	69
74. Pasta met mosselen en venkel en witte wijn	70
75. Gebakken rode snapper met artisjokken en gekonfijte citroen	70
76. Mosselcurry met kruidenbouillon	71
77. Taboulehbootjes met sardines en avocado	72
78. Gegrilde garnalenspiesjes met sumak	72
79. Gebakken sint-jakobsschelpen op warme ratatouille	73
80. Mediterrane viskoekjes	74
HOOFDSTUK 5: Pluimvee en mager vlees	75
81. Gebakken kipfilet met zoete aardappel	75
82. Courgettebootjes gevuld met mager kippengehakt	76
83. Gegrilde kalkoenspiesjes met rode paprika	76
84. Kipstoefpot met basilicum en champignons	77

85. Lams- en muntsalade	78
86. Kip-vijgen-walnotenpan	78
87. Kalkoen-groentemoussaka	79
88. Kipshoarma uit de oven	79
89. Sla wraps met citroengehakt van kalkoen	80
90. Lamsknie met munt	81
91. Gebakken kippendijen met kaneel en tomaten	82
92. Platbrood met kalkoen, olijven en artisjokken.....	82
93. Marokkaanse kiptajine	83
94. Lamskoteletten met gestoomde sperziebonen	84
95. Kipburgers met kruiden en citroenorzo.....	85
96. Wijnbladeren gevuld met lamsvlees en bulgur	85
97. Gevulde kipfilet met zongedroogde tomaten	86
98. Kip Piccata met kappertjes.....	87
99. Kalkoengehaktballetjes met rozemarijn en knoflook	88
100. Gegrilde kip met granaatappelglazuur	88
HOOFDSTUK 6: Vegetarische en peulvruchtenmaaltijden	89
101. Warme kikkererwten- en artisjoksalade	89
102. Geroosterde aubergine- en linzenstoofpot	90
103. Griekse pan met zwarte ogenbonen en spinazie	91
104. Socca van tomaat en olijf met kruidenlabneh	92
105. Favabonenpuree met geroosterde knoflook	93
106. Geroosterde bloemkoolsteaks met kappertjes	93
107. Bulgur Pilaf Bowl met Geroosterde Rode Paprika's	94
108. Gegrilde halloumi-watermeloensalade	95
109. Griekse havermoutschotel met tomaten en feta	96
110. Gebakken reuzenbonen in tomaten-dillesaus	96
111. Gebakken zoete aardappel met harissa-hummus.....	97
112. Orzo ovenschotel met tomaten en kikkererwten	98
113. Caponata met aubergine en witte bonen	99
114. Gekookte broccoli, cannellini-bonen, salade.....	99
115. Gebakken falafel met rode linzen en olijven.....	100
116. Provençaalse ratatouille met witte bonenpuree.....	101
117. Galette met geroosterde tomaten en witte bonen	102
118. Tomaten gevuld met champignons en spinazie.....	102
119. Snijbiet- en aardappelstoofpot met olijfolie	103
120. Pittige komkommer-tomatengazpacho	104

HOOFDSTUK 7: Warme en gezellige diners	105
121. Lams- en groenteragout	105
122. Kalkoenpepers gevuld met kruiden	106
123. Gestoofd rundvlees met tomaten en olijven	107
124. Stoofpot van saffraan, snijbiet en kikkererwten.....	107
125. Gebakken zeebrasem met citroen	108
126. Polenta met geroosterde paprika en tomaten.....	109
127. Gebakken eendenborst met vijg	110
128. Aubergine-tomatengratin met basilicum	110
129. Gebakken sint-jakobsschelpen op bloemkoolpuree	111
130. Gegrilde sardinefilets met tomaten-paprikarelish	112
131. Geroosterde bieten- en zoete aardappelschotel	113
132. Hartige gerst- en champignonstoofpot.....	113
133. Gebakken forel met ingelegde citroen	114
134. Geroosterde kippendijen met artisjokken	115
135. Geroosterde kalkoenmedaillons met wortelgroenten	115
136. Gebakken zeebaars met venkel en sinaasappel.....	116
137. Gegrilde zwaardvissteaks met tomatensalsa.....	117
138. Geroosterde zoete aardappel-knoflooksoep	118
139. Gestoofde selderij en wortelen met olijven	118
140. Pan met witte bonen en wilde paddenstoelen.....	119
HOOFDSTUK 8: Snacks, smeersels en kleine gerechten	120
141. Walnoot-, kruiden- en fetadip	120
142. Geroosterde kikkererwten met za'atar-kruiden	121
143. Citroen-dille-yoghurt-komkommerbootjes.....	122
144. Geroosterde bloemkoolhapjes met kruiden	122
145. Wortelharissahummus met groentedippers	123
146. Gemarineerde artisjokharten en mozzarella spiesjes	123
147. Filodeegbakjes met geroosterde biet en geitenkaas	124
148. Baba Ghanoush met geroosterde knoflook.....	125
149. Griekse mini courgette beignets	126
150. Sinaasappel-olijventapenade op komkommerschijfjes	126
151. Saladekopje met gerookte zalm en avocado	127
152. Gegrilde halloumi met honing-citroendressing	128
153. Olijven gemarineerd in citrusvruchten met knoflook en rozemarijn	129
154. Gekruide pompoenpittencrackers	129
155. Crostini gemaakt van geroosterde rode druiven en ricotta	130

156. Wortel-yoghurt dip met pitachips	131
157. Verse vijgen- en geitenkaassnacks.....	131
158. Dadel-amandel energieballen met sesam	132
159. Mini muffins met kruidenfeta en olijven	133
160. Krokante kikkererwten met paprika	133
HOOFDSTUK 9: Natuurlijk zoete desserts	135
161. Energiereep met dadels en walnoten	135
162. Gekoelde citroen-munt griesmeelpudding	136
163. Polentacake met sinaasappel en olijfolie	137
164. Gebakken zoete aardappel met kaneel	137
165. Griekse yoghurt en honing-ijs op een stokje	138
166. Citrus-kardemommuffins.....	139
167. Chiapudding met granaatappel	140
168. Gebakken peren met kaneel.....	140
169. Medjool dadels gevuld met vijgen en amandelen	141
170. Rijstpudding met sinaasappelbloesem en amandelen	142
171. Griekse yoghurtkom met lavendel en honing	143
172. Vijgen gevuld met amandelen en dadels	143
173. Wortel- en sinaasappelcake	144
174. Koude meloensoep met munt	144
175. Rijstballen met pistachenoten en rozenwater	145
176. Taartje met geroosterde amandelen en vijgen.....	146
177. Salade van gesneden kiwi en sinaasappel	147
178. Gebakken pruimen met honing en tijm	147
179. Witlofbladeren gevuld met walnoten en dadels	148
180. Crumble van peer en amandel	149
HOOFDSTUK 10: Verfrissende drankjes	150
181. Komkommer-munt bruiswater	150
182. IJsthee met hibiscus en granaatappel	151
183. Koele watermeloen-basilicumkoeler	152
184. Sinaasappelbloesem Citrus Refresher	152
185. Mediterrane tomaten- en selderijsap	153
186. Bruisende frisdrank met grapefruit en munt	154
187. Groene thee met gember en rozemarijn	154
188. Citroen-komkommer kruiden tonic	155
189. Aardbei-rozemarijn struiksprayer.....	156
190. IJsthee met kamille, honing en tijm	157

191. Melonen-Minze Zoetwater.....	158
192. Kurkuma Citrus Tonic met Olijfolie.....	158
193. Gekoeld spijsverteringswater met venkel en appel.....	159
194. Bessenkefirsmoothie met lijnzaad	159
195. Citrus-gember mousserende wijn met verse tijm.....	160
196. Dadel- en amandelmelksmoothie	161
197. Lavendel-citroen ijsthee.....	162
198. Chia-Limette Hydratatie Elixir	162
199. Drank verrijkt met rozenwater en aardbeien	163
200. Kruidenkoeler met gekruide peer en citroen	164
HOOFDSTUK 10: Maaltijdplannen, boodschappenlijstjes en voedingsinformatie	165
Menu week 2	166
Menu week 3	167
Menu week 4	168
Wekelijkse boodschappenlijst.....	169
Boodschappenlijstje week 3.....	173
Boodschappenlijstje week 4.....	175
Seizoensgebonden voedselkalender.....	198
Hulpmiddelen die het leven makkelijker maken.....	200

invoering

Het mediterrane geheim van een lang leven

De bevolking van bepaalde mediterrane regio's – zoals Ikaria in Griekenland en Sardinië in Italië – behoort tot de gezondste en langstlevende mensen ter wereld. Dat is geen toeval. Hun dieet, levensstijl en sociale gewoonten zorgen ervoor dat ze tot op hoge leeftijd een sterk hart, een scherpe geest en energie hebben.

Het mediterrane dieet is geen dieet in de moderne zin van het woord. Er zijn geen calorieën te tellen, geen strikte beperkingen en geen ongebruikelijke voedingsmiddelen. Het is een dieet dat zich door de geschiedenis heen heeft bewezen – gebaseerd op groenten, volkoren granen, peulvruchten, fruit, noten, gezonde vetten (vooral olijfolie) en gematigde porties vis, magere eiwitten en zuivelproducten.

Onderzoek bevestigt dit steeds opnieuw. Uit een onderzoek uit 2018, gepubliceerd in het New England Journal of Medicine, bleek dat het mediterrane dieet het risico op hartaanvallen en beroertes bij ouderen tot wel 30% verlaagde. Uit verder onderzoek is gebleken dat het een positief effect heeft op het geheugen, de mobiliteit en zelfs de stemming.

Maar het gaat niet alleen om langer leven – het gaat ook om beter leven.

Voor mensen boven de 60 is het extra belangrijk om voeding te eten dat het hart beschermt, de hersenfunctie ondersteunt en de botten en spieren versterkt. Het mediterrane dieet voldoet aan al deze criteria. Het is lekker, makkelijk te volgen en, als je het goed doet, voelt het niet als een verplichting of een doktersvoorschrift. Het is eten waar u elke dag van geniet.

Voedingsbehoeften na 60

Uw lichaam verandert naarmate u ouder wordt. De stofwisseling vertraagt. De spiermassa neemt af. Het risico op chronische ziekten neemt toe. Deze veranderingen zorgen ervoor dat uw voedingsbehoeften ook veranderen. Je hebt misschien niet zoveel calorieën nodig, maar je hebt wel meer van bepaalde voedingsstoffen nodig om sterk, energiek en scherp te blijven.

Hier is een momentopname van wat het belangrijkste is na je 60e – en hoe dit boek helpt om aan die behoeften te voldoen:

VOEDINGSSTOFFEN/FOCUS

WAAROM HET BELANGRIJK IS NA JE 60E

HOE DIT BOEK HELPT

Eiwit

Behoudt spiermassa, ondersteunt mobiliteit, helpt bij regeneratie

Magere gevogelte, peulvruchten, vis en plantaardige alternatieven in elk hoofdstuk

Calcium en vitamine D

Bescherm botten, verminder het risico op botbreuken

De recepten bevatten bladgroenten, zuivelproducten en vis; ook tips over veilige blootstelling aan de zon en verrijkte voedingsmiddelen

Fasen

Bevordert de spijsvertering, brengt de bloedsuikerspiegel in evenwicht en ondersteunt de gezondheid van het hart

Volkorenproducten, bonen, groenten en fruit zijn overal aanwezig

Gezonde vetten

Ondersteunt de gezondheid van hart en hersenen

Focus op olijfolie, noten en vette vis

B-vitamines (vooral B12)

Ondersteunt energie, hersenfunctie en rode bloedcellen

Bevat tips over bronnen zoals eieren, zuivelproducten en verrijkte voedingsmiddelen

Vloeistofinname

Voorkomt vermoeidheid, verwardheid en constipatie

Lichte soepen, fruit, thee en drinkherinneringen zijn geïntegreerd in de menu's

Laag natriumgehalte

Helpt de bloeddruk te reguleren

Veel recepten bevatten zoutloze kruidenideeën en versies met weinig natrium

Antioxidanten

Bestrijdt ontstekingen en celveroudering

Tomaten, bessen, bladgroenten, kruiden en olijfolie spelen een centrale rol

Gebruik de maaltijdplannen en boodschappenlijstjes

U zult merken dat dit boek geen 'superfoods' of trendy supplementen bevat. In plaats daarvan blijft het praktisch, vertrouwd en duurzaam. Deze gerechten kunt u bereiden zonder ingewikkelde apparatuur of dure ingrediënten – en ze zullen uw welzijn merkbaar verbeteren.

Grote problemen zoals hartziekten, diabetes type 2, osteoporose en cognitieve achteruitgang worden in het hele boek behandeld. Niet elke lezer zal met al deze informatie worden geconfronteerd, maar het doel is om een op voeding gerichte aanpak te bieden voor preventie, energie en welzijn, zonder dat dit ten koste gaat van de smaak.

Hoe dit boek te gebruiken

Dit is niet zomaar een kookboek. Het is een hulpmiddel voor een gezonder en plezieriger leven. Of u nu kookt voor uzelf, uw partner of een klein huishouden: het is flexibel, gebruiksvriendelijk en ondersteunt u in uw dagelijks leven. Zo haalt u er het maximale uit:

Kies wat je nodig hebt, wanneer je het nodig hebt

Het boek is verdeeld in 10 duidelijk gemarkeerde hoofdstukken, die elk gericht zijn op een maaltijdcategorie: ontbijt, salades, lunch, vis en zeevruchten, gevogelte, vegetarische gerechten, diner, snacks, desserts en ten slotte maaltijdplanning.

Als u vandaag gewoon zin heeft in een lichte lunch, scroll dan naar beneden naar dit gedeelte. Bij het plannen van maaltijden voor de komende week, gebruik de kant-en-klaarmaaltijden uit hoofdstuk 10 **wekelijkse maaltijdplannen en boodschappenlijstjes**.

U hoeft de hoofdstukken niet in volgorde door te nemen. Elk recept staat op zichzelf en bevat gedetailleerde voedingsinformatie en praktische bereidingsinstructies.

Gebruik de maaltijdplannen en boodschappenlijstjes

Als u graag vooruit plant of een beetje structuur nodig heeft, is hoofdstuk 10 iets voor u. Het bevat **4 wekelijkse maaltijdplannen** Evenwichtige voedingsstoffen, smaak en variatie. Niet herhalen, tenzij dit opzettelijk is (wat restjes zijn bedoeld voor andere maaltijden).

Elk plan bevat een geschikte **boodschappenlijstje** U kunt het meenemen naar de winkel of online boodschappen bestellen. Geen stress, geen verspilling – alleen het essentiële.

Pas recepten aan uw leven aan

Heb je een hekel aan snijden? Hier zijn tips voor het gebruik van voorgesneden groenten. Heb je geen toegang tot verse vis? Probeer eens vis uit de diepvries of uit blik (geen schande). Heeft u zacht voedsel nodig vanwege tandheelkundige redenen? Veel recepten bevatten suggesties voor het aanpassen van de textuur.

Je vindt hier ook:

- Vervanging voor veelvoorkomende voedingsbehoeften (bijv. diabetes, niervriendelijk, ondersteuning bij artritis)
- Tips voor het koken van grote hoeveelheden als u extra hoeveelheden wilt bereiden en invriezen
- Portietips bij het koken voor één of twee personen

Wij hebben ook een **Bijlage** vol met handige tools:

- A **Seizoensgebonden voedselkalender** Zo kunt u vers winkelen en geld besparen
- Tips voor het koken met **Artritis of beperkte mobiliteit**
- A **Woordenlijst met ingrediënten** als je iets onbekends tegenkomt
- Een korte **Bronnenlijst** met vertrouwde websites en boeken voor dieper lezen

Begin klein, maar blijf consistent

Als het idee om uw eetgewoonten te veranderen u te veel lijkt, probeer dan niet alles in één keer te veranderen. Begin met één of twee maaltijden per dag. Kies recepten die u lekker vindt. Houd het bij de eenvoudige dingen en vind een ritme.

Kleine veranderingen leiden tot blijvende vooruitgang. Overstappen van witbrood naar volkorenbrood. Vul elke maaltijd aan met fruit of groenten. Vervang boter door olijfolie. Het zijn geen grote veranderingen, maar ze tellen wel op.

Voor je het weet, merk je het verschil: in je energie, je spijsvertering, je slaap en misschien zelfs in je humeur of geheugen.

Een woord over genieten

In dit boek gaat het niet om beperking of verzaking. Het gaat om gezond eten. **En** Geniet van wat je eet. De mediterrane aanpak is gebaseerd op tevredenheid en niet op zelfverloochening.

Maaltijden moeten een hoogtepunt van uw dag zijn, geen checklist. Of het nu gaat om een knapperige Griekse salade, warme linzensoep, gegrilde vis met citroen en kruiden of een met fruit gezoet dessert, de recepten in dit boek brengen weer plezier in uw keuken.

Er is geen leeftijdsgrens voor goed eten. En er is geen houdbaarheidsdatum voor het welzijn van uw eigen lichaam.

U hoeft niet naar een Grieks eiland te verhuizen of uren in de keuken te staan om te genieten van de voordelen van het mediterrane dieet. Het enige wat je nodig hebt is een beetje planning, een paar goede ingrediënten en de juiste recepten.

Dit boek is uw gids voor eenvoudig, gezond koken dat u nu en in de toekomst zal ondersteunen.

Alles hier is ontworpen met eenvoud in gedachten: eenvoudige instructies, bekende ingrediënten, geen onnodige poespas. U vindt gerechten die bij uw levensstijl passen, uw gezondheid ondersteunen en bovendien ook nog eens lekker smaken.

HOOFDSTUK 1: Energiegevend Mediterraan ontbijt

1. Pittige kikkererwten- en kruidenpannenkoekjes

Bereidingstijd: 10 minuten | Bereidingstijd: 12 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1 kopje kikkererwtenmeel (ook wel garbanzobonenmeel genoemd)
- 3/4 kopje water
- 2 eetlepels gehakte verse peterselie (of koriander)
- 1/4 kopje geraspte courgette (drooggeperst)
- 1/4 TL Kurkuma
- 1 eetlepel extra vierge olijfolie, plus extra om te koken

Vorbereiding:

1. Doe het kikkererwtenmeel, kurkuma en water in een mengkom en roer tot een glad mengsel. Laat het 5 minuten rusten zodat de bloem kan hydrateren.
2. Voeg geraspte courgette en gehakte peterselie toe. Roer tot alles goed gemengd is.
3. Verhit een koekenpan met antiaanbaklaag op middelhoog vuur en besprenkel met wat olijfolie. Giet het beslag erin en vorm er 2-3 kleine pannenkoekjes van.
4. Bak 3-4 minuten per kant, tot het deeg goudbruin en stevig is. Herhaal dit met het resterende beslag en bestrijk de pan indien nodig nog met wat olie.

Portiegrootte: 2-3 pannenkoeken

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 215; Eiwit: 9 g; Vet: 9 g; Koolhydraten: 24 g; Vezels: 5 g; Natrium: 90 mg

2. Gierstpap met vijgen en pistachenoten

Bereidingstijd: 5 minuten | Bereidingstijd: 20 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1/4 kopje gierst
- 1 kopje ongezoete amandelmelk (of magere melk)
- 2 gedroogde vijgen, fijngehakt (of gebruik fijngehakte dadels)
- 1 el gepelde pistachenoten, grof gehakt
- 1/2 theelepel gemalen kaneel
- 1 theelepel oranjebloesemhoning (optioneel)

Vorbereiding:

1. Meng de gierst en de amandelmelk in een steelpannetje. Aan de kook brengen.
2. Zet het vuur lager, doe het deksel op de pan en laat het 15–18 minuten sudderen, tot de gierst zacht en papperig is. Roer af en toe.
3. Roer er gehakte vijgen en kaneel door. Laat het geheel nog 2 minuten onafgedekt koken, tot het warm is.
4. Garneer met pistachenoten en eventueel een scheutje honing.

Portiegrootte: ongeveer 3/4 kopje

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 230; Eiwit: 6 g; Vet: 7 g; Koolhydraten: 35 g; Vezels: 4 g; Natrium: 55 mg

. 3. Spinazie- en feta-ei-muffins met zongedroogde tomaten

Bereidingstijd: 10 minuten | Bereidingstijd: 18 minuten | Porties: 3

Ingrediënten:

- 4 grote eieren
- 1/2 kopje gehakte verse spinazie (of jonge boerenkool)
- 1/4 kopje verkruidde fetakaas
- 2 eetlepels gehakte zongedroogde tomaten (geconserveerd in olie, uitgelekt)
- 1 eetlepel extra vierge olijfolie
- 1/4 theelepel gedroogde oregano

Vorbereiding:

1. Verwarm de oven voor op 175°C. Vet een muffinvorm voor 6 muffins licht in met olijfolie.
2. Klop de eieren, oregano en een snufje zwarte peper in een middelgrote kom los. Voeg spinazie, zongedroogde tomaten en feta toe. Vul de muffinvormpjes gelijkmatig.
3. Bak gedurende 16-18 minuten, tot de muffins bol en stevig zijn. Laat het iets afkoelen voordat u het serveert.

Portiegrootte: 2 muffins

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 165; Eiwit: 11 g; Vet: 12 g; Koolhydraten: 3 g; Vezels: 1 g; Natrium: 280 mg

4. Gebakken polenta vierkantjes met geroosterde cherrytomaatjes

Bereidingstijd: 10 minuten | Bereidingstijd: 20 minuten | Porties: 4

Ingrediënten:

- 1 kopje instant polenta (maïzena)
- 3 kopjes natriumarme groentebouillon (of water)
- 1 pint cherrytomaten, gehalveerd
- 2 eetlepels extra vierge olijfolie, verdeeld
- 1 tl gedroogde oregano (of verse indien beschikbaar)
- Zout en versgemalen zwarte peper naar smaak

Vorbereiding:

1. Verwarm de oven voor op 200 °C. Meng de cherrytomaten met 1 eetlepel olijfolie, oregano, zout en peper en verdeel het mengsel over een bakplaat.
2. Rooster 15-20 minuten, tot ze zacht en licht gekarameliseerd zijn.
3. Breng ondertussen de bouillon in een pan aan de kook. Roer geleidelijk de polenta erdoor, zet het vuur lager en laat de saus 5 minuten indikken. Roer regelmatig.
4. Giet de polenta in een ingevette ovenschaal van 20x20 cm, strijk de bovenkant glad en bak onafgedekt gedurende 10 minuten, tot de polenta stevig aanvoelt.
5. Snijd de polenta in vierkantjes en serveer met geroosterde cherrytomaatjes en de resterende olijfolie.

Portiegrootte: 1 polenta vierkant met tomaten

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 200; Eiwit: 5 g; Vet: 7 g; Koolhydraten: 28 g; Vezels: 3 g; Natrium: 180 mg

5. Zachte roerei met gerookte zalm

Bereidingstijd: 5 minuten | Bereidingstijd: 10 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 4 grote eieren
- 55–60 g gerookte zalm, in stukjes
- 1 el extra vierge olijfolie of ongezoeten boter
- 1 el gehakte verse bieslook (of lente-uitjes)
- Zout en versgemalen zwarte peper naar smaak

Vorbereiding:

1. Klop de eieren in een kom met zout en peper tot een glad mengsel.
2. Verhit olijfolie of boter in een koekenpan met antiaanbaklaag op laag vuur. Voeg de eieren toe en laat het geheel circa 5 tot 7 minuten zachtjes koken. Blijf roeren met een spatel tot het mengsel romig en licht stevig is.
3. Voeg de fijngesneden gerookte zalm en bieslook toe en roer voorzichtig tot alles goed gemengd is. Haal het uit de pan en serveer direct.

Portiegrootte: de helft van het roerei

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 230; Eiwit: 18 g; Vet: 17 g; Koolhydraten: 1 g; Vezels: 0 g; Natrium: 380 mg

6. Avocado- en wittebonentost met citroenschil

Bereidingstijd: 10 minuten | Bereidingstijd: 0 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1 rijpe avocado
- 1/3 kopje witte bonen uit blik (uitgelekt en afgespoeld; witte bonen of cannellini-bonen)
- 2 sneetjes volkoren- of kiembrood
- 1/2 theelepel citroenschil
- 1 el gehakte verse bieslook (of lente-uitjes)
- 1 theelepel extra vierge olijfolie

Vorbereiding:

1. Prak de avocado en de witte bonen in een kom met een vork tot een glad mengsel dat nog wat structuur heeft.
2. Roer er het citroenschil, de olijfolie en de helft van de bieslook door. Bestrooien met zout en peper.

3. Rooster het brood tot het goudbruin en knapperig is en bestrijk het vervolgens met het avocadomengsel.
4. Bestrooi met de rest van de bieslook en eventueel met een beetje olijfolie. Direct serveren.

Portiegrootte: 1 sneetje toast met topping

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 245; Eiwit: 8 g; Vet: 14 g; Koolhydraten: 23 g; Vezels: 7 g; Natrium: 160 mg

7. Mediterrane ontbijtcouscous met rozijnen

Bereidingstijd: 5 minuten | Bereidingstijd: 5 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1/2 kopje volkoren couscous
- 3/4 kopje kokend water
- 1/4 kopje gouden rozijnen (of gehakte gedroogde abrikozen)
- 1/4 theelepel gemalen kaneel
- 1 el gehakte walnoten (of amandelschaafsel)
- 1 theelepel honing (optioneel)

Vorbereiding:

1. Meng de couscous, rozijnen en kaneel in een hittebestendige kom. Giet er kokend water over en dek af met een bord. Laat het 5 minuten trekken.
2. Maak de couscous los met een vork, zodat de korrels loskomen. Roer de walnoten erdoor en besprenkel het geheel eventueel met honing.
3. Serveer warm of op kamertemperatuur, eventueel met een scheutje warme melk of amandelmelk.

Portiegrootte: ongeveer 3/4 kopje

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 230; Eiwit: 6 g; Vet: 6 g; Koolhydraten: 38 g; Vezels: 4 g; Natrium: 15 mg

8. Ontbijtbruschetta met sardines en tomaten

Bereidingstijd: 10 minuten | Bereidingstijd: 5 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1 blikje (100 g) sardines in olijfolie, uitgelekt
- 2 sneetjes volkorenbrood of zuurdesembrood
- 1/2 kopje cherrytomaatjes, gehalveerd

- 1 el gehakte verse basilicum (of 1/2 tl gedroogde basilicum)
- 1/2 eetlepel extra vierge olijfolie
- 1/8 theelepel zwarte peper

Vorbereiding:

1. Rooster de sneetjes brood in een broodrooster of koekenpan tot ze knapperig en goudbruin zijn.
2. Prak de sardines in een kommetje voorzichtig met een vork. Houd een paar stukjes apart voor de textuur.
3. Verdeel de sardines gelijkmatig over het geroosterde brood, leg er gehalveerde cherrytomaatjes bovenop en bestrooi met zwarte peper.
4. Besprenkel met olijfolie en garneer met gehakte basilicum. Direct serveren.

Portiegrootte: 1 sneetje toast

Voedingswaarden (per portie): Calorieën: 230; Eiwit: 13 g; Vet: 13 g; Koolhydraten: 17 g; Vezels: 3 g; Natrium: 260 mg

9. Kaneelquinoa ontbijtkom met granaatappel

Bereidingstijd: 5 minuten | Bereidingstijd: 15 minuten | Porties: 2

Ingrediënten:

- 1/2 kopje droge quinoa, afgespoeld
- 1 kopje ongezoete amandelmelk (of magere melk)
- 1/4 kopje granaatappelpitjes (of gehakte verse aardbeien)
- 1/4 theelepel gemalen kaneel
- 1 theelepel honing (optioneel)
- 1 el gehakte walnoten (of amandelschaafsel)

Vorbereiding: